

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδότησης : 302/2016
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΜΗΜΑ Α΄
Συνεδρίαση της 30^{ης} Νοεμβρίου 2016**

Σύνθεση :

Πρόεδρος : Ανδρέας Χαρλαύτης, Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Μέλη : Ανδρέας Ανδρουλιδάκης, Στυλιανή Χαριτάκη, Ευφροσύνη Μπερνικόλα, Αδαμαντία Καπετανάκη, Αγγελική Καστανά, Ελένη Πασαμιχάλη, Ευσταθία Τσαούση, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια : Ερμανουέλα Πανοπούλου, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθμός Ερωτήματος : Το υπ' αριθ. πρωτ. 868/21-4-2016 έγγραφο του Οργανισμού Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους(Ο.Δ.ΔΗ.Χ.).

Περίληψη Ερωτήματος : Ερωτάται εάν το Ελληνικό Δημόσιο δύναται να εξοφλήσει το υπ' αριθ. 18522644 έντοκο γραμμάτιο, ονομαστικής αξίας 5.000.000 δρχ, με ημερομηνία έκδοσης 17-7-1995 και λήξης 17-7-1996, το οποίο κηρύχθηκε ανίσχυρο με την υπ' αριθ.1336/2014 απόφαση του Ειρηνοδικείου Αθηνών ή η αξίωση της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος για την πληρωμή του ανωτέρω γραμματίου έχει παραγραφεί.

Επί του παραπάνω ερωτήματος το Α΄ Τμήμα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους γνωμοδότησε ως ακολούθως:

I. Ιστορικό

Από το έγγραφο του ερωτήματος και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα :

1. Με την από 9-4-2015 αίτησή της που κατατέθηκε με αριθμό πρωτοκόλλου 973/8-5-2015 στον Ο.Δ.ΔΗ.Χ., η τραπεζική εταιρεία «Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.», κομίστρια, κατά τους ισχυρισμούς της, του με αριθμό 18522644 έντοκου γραμματίου του Ελληνικού Δημοσίου, ονομαστικής αξίας 5.000.000 δρχ, έκδοσης 17-7-1995 και λήξης 17-7-1996, ζήτησε να εξοφληθεί για απαίτησή της προερχόμενη από το ανωτέρω γραμμάτιο, το οποίο κηρύχθηκε ανίσχυρο με την υπ' αριθ.1336/2014 απόφαση του Ειρηνοδικείου Αθηνών, πλέον των τόκων από τη σιωπηρή ανανέωση αυτού. Στην εν λόγω αίτησή της η ανωτέρω τραπεζική εταιρεία ανέφερε ότι η διαδικασία κήρυξης του ως άνω έντοκου γραμματίου ως ανίσχυρου είχε κηρυχθεί απαράδεκτη με την υπ' αριθ. 668/2013 απόφαση του Αρείου Πάγου, σε αντίθεση με τα άλλα τρία έντοκα γραμμάτια τα οποία κηρύχθηκαν ανίσχυρα και για τα οποία εκδόθηκε η υπ' αριθ. 61/2014 γνωμοδότηση του Α' Τμήματος του Ν.Σ.Κ., μετά την οποία πιστώθηκε το ποσό των 23.150,87 ευρώ στο λογαριασμό της τράπεζας.

2. Με το αριθ. πρωτ. 973/29-5-2015 έγγραφο του Ο.Δ.ΔΗ.Χ. προς το Γραφείο Νομικού Συμβούλου του Υπουργείου Οικονομικών, το οποίο υπογραφόταν αναρμοδίως από το Γενικό Διευθυντή του Ο.Δ.ΔΗ.Χ., ζητείτο να γνωμοδοτήσει το Ν.Σ.Κ. επί του ερωτήματος που αναφέρεται στην αρχή.

Λόγω της μη νομότυπης υποβολής του κατά τις διατάξεις του Οργανισμού του Ν.Σ.Κ., το ανωτέρω ερώτημα υποβλήθηκε τελικά, στις 21-4-2016, νομίμως υπογεγραμμένο από το Γενικό Γραμματέα Δημοσιονομικής Πολιτικής και Πρόεδρο του Ο.Δ.ΔΗ.Χ. προς το Γραφείο Νομικού Συμβούλου του Οργανισμού, περιήλθε δε στο ανωτέρω Γραφείο στις 7-6-2016.

3. Όπως εκτίθεται στο έγγραφο του ερωτήματος, το με αριθμό 18522644 έντοκο γραμμάτιο του Ελληνικού Δημοσίου, με φερόμενη κομίστρια την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε., δεν κηρύχθηκε ανίσχυρο με την υπ' αριθ. 668/2013 απόφαση του Αρείου Πάγου, με την οποία κηρύχθηκαν ανίσχυρα τα υπ' αριθ. 18849754, 18776103 και 18776104 έντοκα γραμμάτια ονομαστικής αξίας 5.000.000 δρχ., 1.000.000 δρχ. και 1.000.000 δρχ., αντίστοιχα, έκδοσης 31-8-1995 και λήξης 31-8-1996 το καθένα, διότι, σύμφωνα με την απόφαση υπ' αριθ.1520/2008 του Εφετείου Αθηνών, κατά τη δημοσίευση της πρόσκλησης για

την αναγγελία δικαιώματος επί του επιμάχου έντοκου γραμματίου στις 28-4-2004 στην εφημερίδα «Η Καθημερινή», εσφαλμένα είχε αναγραφεί ο αριθμός 18522544 αντί του ορθού 18522644. Στη συνέχεια εκδόθηκε η ανωτέρω αναφερόμενη γνωμοδότηση 61/2014 του Ν.Σ.Κ., με την οποία έγινε δεκτό ότι η απαίτηση της Εθνικής Τράπεζας για την πληρωμή των τριών αυτών έντοκων γραμματίων δεν είχε παραγραφεί.

Κατόπιν των ανωτέρω ο Ο.Δ.ΔΗ.Χ. υπέβαλε το ανωτέρω ερώτημα. Ήδη η «Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.» έχει ασκήσει κατά του Ελληνικού Δημοσίου την από 18-5-2016 αγωγή της ενώπιον του Ειρηνοδικείου Αθηνών, με την οποία ζητά να υποχρεωθεί το Δημόσιο να της καταβάλει το ποσό των 14.673,51 ευρώ που αντιστοιχεί στην αξία του ανωτέρω έντοκου γραμματίου, που κηρύχθηκε ανίσχυρο με την υπ' αριθ.1336/2014 απόφαση του Ειρηνοδικείου Αθηνών, πλέον τόκων από τη σιωπηρή ανανέωσή του επί ένα έτος.

4. Από το διαδικαστικό ιστορικό της αγωγής της Εθνικής Τράπεζας και της γνωμ. ΝΣΚ 61/2014 προκύπτει ότι η Τράπεζα, ισχυριζόμενη ότι είναι νόμιμος κομιστής των ανωτέρω τεσσάρων εντόκων γραμματίων του Δημοσίου, ζήτησε, με την από 31-3-1998 αίτησή της (πρώτη κατά σειρά), προς το Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών να κηρυχθούν αυτά ανίσχυρα, λόγω απώλειας, προκειμένου να προβεί στη συνέχεια στην είσπραξή τους. Πριν την υποβολή της αίτησης εκδόθηκε από την Τράπεζα της Ελλάδος, κατόπιν υποβολής από την Ε.Τ.Ε. Α.Ε. υπεύθυνης δήλωσης περί απώλειας των τίτλων, η υπ' αριθ. 1221/26.8.1997 ειδική εγκύκλιος περί απώλειας και δέσμευσης αυτών.

Επί της ανωτέρω αιτήσεως εκδόθηκε αρχικά η υπ' αριθ. 3980/1998 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών με την οποία πιθανολογήθηκε η απώλεια των περιγραφόμενων στην αίτηση αξιογράφων και προσκλήθηκε ο κομιστής των γραμματίων να αναγγείλει τα δικαιώματά του μέσα στην ορισθείσα προθεσμία. Μετά τη διενέργεια των δημοσιεύσεων που όρισε το Δικαστήριο και το πέρας της ταχθείσας προθεσμίας αναγγελίας, η ΕΤΕ ζήτησε την κήρυξη των γραμματίων ως ανισχύρων και επί της αιτήσεως εκδόθηκε η υπ' αριθ. 6147/1999 οριστική απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, με την οποία τα προαναφερόμενα έντοκα γραμμάτια κηρύχθηκαν ανίσχυρα.

Κατά της απόφασης αυτής το Δημόσιο άσκησε έφεση, η οποία έγινε δεκτή με την υπ' αριθ. 2794/2003 απόφαση του Εφετείου Αθηνών, επειδή στις προσκλήσεις που δημοσιεύτηκαν στον ημερήσιο τύπο προς τον κομιστή των

γραμματίων για την αναγγελία των δικαιωμάτων του εμφίλοχώρησε σφάλμα ως προς τα στοιχεία των γραμματίων (ήτοι αναφερόταν ως ημερομηνία έκδοσης των γραμματίων η ημερομηνία λήξης τους, δηλαδή ένα έτος αργότερα), πράγμα που μπορούσε να δημιουργήσει, κατά το Δικαστήριο, σύγχυση και για το λόγο αυτό το Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση.

Κατόπιν τούτου, η Ε.Τ.Ε. άσκησε την από 23.07.2003- δεύτερη κατά σειρά- αίτηση κατά του Ελληνικού Δημοσίου και κατά της Τράπεζας της Ελλάδος, με την οποία ζήτησε να κηρυχθούν ανίσχυρα τα προαναφερόμενα υπ' αριθ. 18522644, 18849754, 18776103, 18776104 έντοκα γραμμάτια του Δημοσίου.

Επί της δεύτερης αυτής αιτήσεως εκδόθηκε κατ' αρχήν η υπ' αριθ. 6424/2003 μη οριστική απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, με την οποία διατάχθηκε να γίνουν οι προβλεπόμενες στο νόμο δημοσιεύσεις πρόσκλησης προς τον κομιστή των επιδίκων τίτλων για να αναγγελθεί και να καταθέσει τους τίτλους στη Γραμματεία του Δικαστηρίου, εν συνεχεία δε η Ε.Τ.Ε. υπέβαλε την από 1-4-2004 αίτηση στο ίδιο Δικαστήριο για να κηρυχθούν ανίσχυροι οι ανωτέρω τίτλοι. Πλην, όμως, η Ε.Τ.Ε. εκ των υστέρων διαπίστωσε ότι, κατά τη δημοσίευση της ως άνω πρόσκλησης στην εφημερίδα «Η Καθημερινή», που έγινε στις 28-1-2004, είχε αναγραφεί εσφαλμένα ο αριθμός του επίμαχου έντοκου γραμματίου και συγκεκριμένα, αντί του ορθού αριθμού 18522644, είχε αναγραφεί εσφαλμένα ο αριθμός 18522544. Κατόπιν τούτων η Ε.Τ.Ε. προέβη σε ορθή επανάληψη της πρόσκλησης, η οποία δημοσιεύθηκε στην ως άνω εφημερίδα στις 31-5-2005. Επομένως, όσον αφορά το εν λόγω έντοκο γραμμάτιο, για το οποίο υπήρξε η λανθασμένη καταχώριση και επαναλήφθηκε ορθά η πρόσκληση με την εκ νέου δημοσίευση στην εφημερίδα, η ταχθείσα προθεσμία των 60 ημερών προς αναγγελία του δικαιώματος από τον κομιστή του εν λόγω τίτλου, άρχισε την 1-6-2005 και έληξε στις 30-7-2005, η δε προθεσμία των 60 ημερών που προβλέπεται από τις παρ.1 και 4 του άρθρου 847 του ΚΠολΔ, για την υποβολή της αίτησης προς έκδοση της απόφασης για την κήρυξη του τίτλου ανίσχυρου, άρχισε στις 31-7-2005 και έληξε στις 29-9-2005. Επειδή όμως η Ε.Τ.Ε. κατέθεσε την κλήση της προς συζήτηση της ανωτέρω από 1-4-2004 αίτησής της για την κήρυξη των έντοκων γραμματίων ως ανισχύρων, την 10-3-2006, δηλαδή μετά την παρέλευση της ανωτέρω προθεσμίας των 60 ημερών, η αίτηση για κήρυξη του συγκεκριμένου τίτλου ανίσχυρου ήταν απαράδεκτη. Παρολαυτά το Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών

έκανε δεκτή την ανωτέρω αίτηση, με την υπ' αριθ. 5019/2006 οριστική απόφασή του, με την οποία κηρύχθηκαν ανίσχυρα τα τέσσερα έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου και διατάχθηκαν οι κατά νόμον αναγκαίες δημοσιεύσεις της απόφασης.

Το Δημόσιο άσκησε έφεση κατά της ανωτέρω απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, επί της οποίας εκδόθηκε η υπ' αριθ. 1520/2008 απόφαση του Εφετείου Αθηνών, με την οποία το Εφετείο έκανε δεκτή την έφεση ως προς το επίμαχο με αριθμό 18522644 έντοκο γραμμάτιο του Δημοσίου, έκρινε ότι η αίτηση της Ε.Τ.Ε. για την κήρυξη αυτού ανίσχυρου είχε ασκηθεί απαραδέκτως, κατά τα ανωτέρω και εξαφάνισε την εκκαλούμενη απόφαση για εσφαλμένη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 847 παρ.1 και 4 του ΚΠολΔ. ως προς το συγκεκριμένο έντοκο γραμμάτιο, ενώ κατά τα λοιπά έγινε δεκτή η αίτηση της ΕΤΕ και κηρύχθηκαν ανίσχυρα τα υπόλοιπα τρία (3) έντοκα γραμμάτια, διατάχθηκε δε η δημοσίευση περίληψης της απόφασης.

Κατά της απόφασης του Εφετείου το Δημόσιο άσκησε την από 14.3.2011 αίτηση αναίρεσης, η οποία απορρίφθηκε με την υπ' αριθ. 668/2013 απόφαση του Αρείου Πάγου. Επισημαίνεται ότι η αίτηση αναίρεσης του Δημοσίου δεν αφορούσε το επίμαχο έντοκο γραμμάτιο για το οποίο η τράπεζα ζητά την καταβολή του ποσού που αντιστοιχεί σ' αυτό. Στη συνέχεια, η τράπεζα για το επίμαχο γραμμάτιο, για το οποίο η αίτηση να κηρυχθεί ως ανίσχυρο απορρίφθηκε ως απαράδεκτη με την υπ' αριθ. 1520/2008 απόφαση του Εφετείου Αθηνών, επανήλθε με την από 11.7.2013-τρίτη κατά σειρά- αίτησή της ενώπιον του Ειρηνοδικείου Αθηνών (Εκούσια Δικαιοδοσία), ζητώντας εκ νέου να κηρυχθεί αυτό ανίσχυρο. Επί της τελευταίας αιτήσεως εκδόθηκε αρχικά η υπ' αριθ. 54/2014 προδικαστική απόφαση και τελικά η υπ' αριθ. 1336/2014 οριστική απόφαση, η οποία μετά από αποδοχή της αίτησης κήρυξε τον τίτλο ανίσχυρο. Η τελευταία αυτή απόφαση έχει καταστεί αμετάκλητη.

Κατόπιν τούτου, η ανωτέρω τράπεζα άσκησε την από 18-5-2016 αγωγή, κατ' άρθρο 858 ΚΠολΔ, ζητώντας την ικανοποίηση του δικαιώματός της κατά το ουσιαστικό δίκαιο, επικαλούμενη ότι κατέστη αμετάκλητη η οριστική απόφαση που κήρυξε τον επίδικο τίτλο ανίσχυρο. Η συζήτηση της αγωγής αυτής εκκρεμεί ενώπιον του Ειρηνοδικείου Αθηνών.

II. Νομοθετικό πλαίσιο

1. Στα άρθρα 4,7 και 8 του ν.δ/τος 3745/1957 (ΦΕΚ Α' 173) «Περί εκδόσεως εντόκων γραμματίων», όπως ισχύει, προκύπτει ότι η διαχείριση εν γένει των εντόκων γραμματίων του Δημοσίου ανατίθεται στην Τράπεζα της Ελλάδος και η πληρωμή τους γίνεται από την εν λόγω Τράπεζα για λογαριασμό του Δημοσίου.

Στην παρ. 3 του άρθρου 2 του ιδίου ως άνω ν.δ/τος ορίζονται ειδικότερα τα εξής: «3. Τα έντοκα γραμμάτια επί τη λήξει αυτών προσκομίζονται προς εξόφλησιν, ή ανανέωσιν αυτών. Έντοκα γραμμάτια, εμφανιζόμενα προς εξόφλησιν μετά την λήξιν αυτών, δεν αποφέρουσι τόκον, δια τον από της λήξεως μέχρι της προσκομίσεως αυτών προς εξόφλησιν χρόνον. Λήξαντα έντοκα γραμμάτια, προσκομιζόμενα προς ανανέωσιν, αποφέρουσι τόκον από της λήξεως αυτών και δι' άπαντα τον χρόνο της ανανεώσεως.

Έντοκα γραμμάτια, λήξαντα και μη προσκομισθέντα προς εξόφλησιν, ή ανανέωσιν, εντός 30 ημερών από της λήξεως αυτών, θεωρούνται σιωπηρώς ανανεωθέντα, δι'έν τρίμηνον, εξάμηνον, εννεάμηνον ή δωδεκάμηνον από της λήξεώς των, αναλόγως της κατά την παρ.3 του αρθρ. 1 του παρόντος χρονικής διάρκειας των και αποφέρουν τόκον από της λήξεώς των και δι' άπαντα τον χρόνο της σιωπηράς ανανεώσεως αυτών, και μετά την λήξιν της οποίας ουδένα τόκον αποφέρουσιν.

Η εκ του κεφαλαίου και των τόκων των εντόκων γραμματίων αξιώσεις των κομιστών αυτών υπόκειται εις πενταετή παραγραφήν, αρχομένην από της εξ ανανεώσεως λήξεως αυτών».

2. Στα άρθρα 263, 888, 893, 895 και 896 του Αστικού Κώδικα ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 263

Κάθε παραγραφή που διακόπηκε με την έγερση της αγωγής θεωρείται σαν να μη διακόπηκε, αν ο ενάγων παραιτηθεί από την αγωγή ή η αγωγή απορριφθεί τελεσίδικα για λόγους μη ουσιαστικούς. Αν ο δικαιούχος εγείρει και πάλι την αγωγή μέσα σε έξι μήνες, η παραγραφή θεωρείται ότι έχει διακοπεί με την προηγούμενη αγωγή.

Ανώνυμα χρεόγραφα

Άρθρο 888

Έννοια

Όποιος υπέγραψε έγγραφο που περιέχει υπόσχεσή του για κάποια παροχή στον κομιστή του εγγράφου (ανώνυμο χρεόγραφο), έχει υποχρέωση να καταβάλει στον κομιστή την παροχή, εκτός αν αυτός δεν έχει δικαίωμα να διαθέσει τον τίτλο.

Άρθρο 893

Ο οφειλέτης έχει υποχρέωση παροχής μόνο αν του παραδοθεί ο τίτλος. Με την παράδοση ο οφειλέτης αποκτά αυτοδικαίως την κυριότητα του τίτλου και αν ακόμη ο κομιστής δεν είχε δικαίωμα να τον διαθέσει.

Άρθρο 895

Σε περίπτωση κλοπής, απώλειας ή καταστροφής του ανώνυμου χρεογράφου, ο μέχρι τότε κομιστής του μπορεί, εφόσον δεν ορίζεται σ' αυτό το αντίθετο, να ζητήσει από το δικαστήριο να κηρύξει, με τη διαδικασία που ορίζει ο νόμος, τον τίτλο ανίσχυρο, ή να απαγορεύσει στον οφειλέτη να πληρώσει σ' εκείνον που το παρουσιάζει.....'.

Άρθρο 896

Εκείνος που προκάλεσε, σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, την κήρυξη του χρεογράφου ως ανίσχυρου, εκτός από το δικαίωμα να ασκήσει την αξίωσή του δυνάμει του χρεογράφου, έχει και το δικαίωμα να απαιτήσει από τον οφειλέτη να εκδώσει νέο τίτλο. Η δαπάνη βαρύνει εκείνον που το ζητεί.

3. Στα άρθρα 843, 847παρ.1 και 4, 851 παρ.2 και 858 ΚΠολΔ ορίζονται τα εξής :

Άρθρο 843

1. Στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος, το δικαστήριο απευθύνει δημόσια πρόσκληση για την αναγγελία δικαιώματος ή απαίτησης. 2. Αρμόδιο είναι το ειρηνοδικείο της περιφέρειας της κατοικίας του αιτούντος ή, αν δεν έχει κατοικία, της διαμονής του.

Άρθρο 847

1. Μέσα σε τριάντα ημέρες από την παρέλευση της προθεσμίας για την αναγγελία, όποιος ζήτησε να εκδοθεί διαταγή για τη δημοσίευση της πρόσκλησης μπορεί να υποβάλει αίτηση για να εκδοθεί απόφαση που ορίζει τις συνέπειες αποκλεισμού του δικαιώματος ή της απαίτησης, σύμφωνα με το νόμο.2..3... 4. Αν μέσα στην προθεσμία της παρ. 1 δεν υποβληθεί αίτηση, το δικαστήριο, ύστερα από αίτηση που υποβάλλεται μέσα σε άλλες τριάντα ημέρες, μπορεί να ορίσει νέα προθεσμία για να υποβληθεί η αίτηση που αναφέρεται στην παράγραφο 1.

Άρθρο 851

1... 2. Αρμόδιο να εκδώσει τη διαταγή για τη δημοσίευση της πρόσκλησης είναι το ειρηνοδικείο του τόπου πληρωμής ο οποίος αναφέρεται στο αξιόγραφο. Αν δεν αναφέρεται τόπος πληρωμής, το ειρηνοδικείο της περιφέρειας όπου είναι η κατοικία ή η έδρα του εκδότη ή, αν δεν υπάρχει κατοικία, η διαμονή.»

Άρθρο 858

Όποιος ζήτησε να εκδοθεί η απόφαση αποκλεισμού από δικαίωμα ή απαίτηση έχει δικαίωμα, από τότε που η απόφαση δεν μπορεί να προσβληθεί με έφεση και αναίρεση, να ασκήσει τα δικαιώματά του σύμφωνα με το ουσιαστικό δίκαιο.

Στο ουσιαστικό δίκαιο που ρυθμίζει τα των δικαιωμάτων του άρθρου 858 Α.Κ. περιλαμβάνονται και οι οικείες περί παραγραφής τους διατάξεις, ώστε, σε περίπτωση που συντρέχει λόγος παραγραφής, η αγωγή με την οποία επιχειρείται η άσκηση της εν λόγω αξίωσης απορρίπτεται ως αβάσιμη με επίκληση της παραγραφής από το φερόμενο παθητικό υποκείμενό της.

4. Στα άρθρα 91 εδάφιο α', 93 και 94 του ν. 2362/1995 «Κώδικας Δημοσίου Λογιστικού» (Οι διατάξεις των άρθρων 1 έως και 108 και του άρθρου 110 του νόμου αυτού καταργήθηκαν με την παρ.1 του άρθρου 177 Ν.4270/2014 (Α'143/28.6.2014), ορίζεται ότι:

Άρθρο 91

«Επιφυλασσομένης κάθε άλλης ειδικής διατάξεως του παρόντος, η παραγραφή οποιασδήποτε απαιτήσεως κατά του Δημοσίου αρχίζει από το τέλος του οικονομικού έτους μέσα στο οποίο γεννήθηκε και ήταν δυνατή η δικαστική επιδίωξη αυτής.»

Άρθρο 93

«Με την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων, η παραγραφή των χρηματικών απαιτήσεων κατά του Δημοσίου διακόπτεται μόνο α. Με την υποβολή της υποθέσεως στο δικαστήριο ή σε διαιτητές, οπότε η παραγραφή αρχίζει εκ νέου από την τελευταία διαδικαστική πράξη των διαδίκων, του δικαστηρίου ή των διαιτητών....».

Άρθρο 94

«....Παραίτηση του Δημοσίου από τη συμπληρωμένη ή με οποιονδήποτε τρόπο αναγνώριση απ' αυτό της παραγεγραμμένης απαίτησεως είναι άκυρη».

III. Ερμηνεία διατάξεων

Από τις παραπάνω διατάξεις συνάγονται τα ακόλουθα:

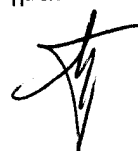
1. Τα έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου συνιστούν ανώνυμα χρεόγραφα κατά την έννοια των άρθρων 888,889 και 893 του ΑΚ, από τα οποία σαφώς προκύπτει ότι ο νόμος συνδέει στενά την απαίτηση και το έγγραφο(τίτλο) από το οποίο πηγάζει και την τύχη του οποίου ακολουθεί, έτσι ώστε η ενάσκηση της απαίτησης προϋποθέτει την κατοχή του τίτλου (ενδεικτικά Δελούκα Αξιόγραφα, Ερμ.Ακ., Ενοχικό Δίκαιο εισαγ. Άρθρα 888-900, σημ. 77, ΝΣΚ 74/2005). Επί των εντόκων γραμματίων έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 888-900 του ΑΚ, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά στην νομοθεσία που διέπει την έκδοσή τους, όπως συμβαίνει ως προς την παραγραφή. Επισημαίνεται ειδικότερα ότι οι σχετικές με τα έντοκα γραμμάτια του Δημοσίου διατάξεις συνιστούν αυστηρό δίκαιο, διότι αναφέρονται σε τίτλους δανεισμού του Ελληνικού Δημοσίου με την έκδοση τίτλων. Ως εκ τούτου ο έγκαιρος προγραμματισμός και η εκκαθάριση των σχετικών υποχρεώσεων του Δημοσίου για πληρωμή των τίτλων δανεισμού του έχει ιδιαίτερη σημασία για την αξιοπιστία του δημόσιου χρέους. Επομένως το Δημόσιο υποχρεούται να εξοφλήσει τα έντοκα γραμμάτια, τα οποία εκδίδει σε ενσώματη μορφή, μόνο με την προσκόμιση των αντίστοιχων τίτλων από τον κομιστή αυτών, ενώ σε περίπτωση απώλειας ο τίτλος «αναπληρώνεται» με δικαστική απόφαση.

2. Από τον συνδυασμό των διατάξεων των παρ.1 και 4 του άρθρου 847 ΚΠολΔ προκύπτει ότι, σε περίπτωση απώλειας του τίτλου, η διαδικασία για την

κήρυξή του ως ανίσχυρου διέρχεται δύο αυτοτελή στάδια: της πρόσκλησης του κομιστή να αναγγελθεί και να καταθέσει τον τίτλο στη γραμματεία του δικαστηρίου (πρβλ.856) και της ακύρωσης του αξιόγραφου. Το δεύτερο από τα στάδια αυτά δεν αποτελεί απλή προέκταση του πρώτου αλλ' ανοίγει, αφού προηγουμένως υποβληθεί νέα αυτοτελής αίτηση (847παρ.4). Η αυτοτέλεια της δεύτερης αίτησης δεν αποκλείει να σωρευθεί στο δικόγραφο της πρώτης και να εκδικασθεί όταν θα είναι παραδεκτή και η αυτοτελής υποβολή της. Συνεπώς η διαδικασία επί της πρώτης αιτήσεως εξαντλείται με την έκδοση απόφασης που διατάσσει τη δημοσίευση της πρόσκλησης ή που απορρίπτει την αίτηση ως απαράδεκτη ή αβάσιμη. Εξάλλου, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 858 ΚΠολΔ και 896 ΑΚ προκύπτει ότι η απόφαση που κηρύσσει τον τίτλο ανίσχυρο έχει αναγνωριστικό και διαπλαστικό χαρακτήρα, δηλαδή αναγνωρίζει την απώλειά του και διαμορφώνει νέα κατάσταση κηρύσσοντάς τον ανίσχυρο, όταν δε γίνει αμετάκλητη υποκαθιστά τον τίτλο, ο αναφερόμενος σ' αυτή τεκμαίρεται ως ουσιαστικός δικαιούχος του δικαιώματος σαν να είχε τον τίτλο στα χέρια του και η πληρωμή γίνεται σ' αυτόν κατ' εφαρμογή του άρθρου 889 ΑΚ. (βλ. Στ. Σταυρόπουλο, ΕρμΚΠολΔ αρθρ. 919 παρ. 4α, ΑΠ 519/1973 ΝοΒ 2.1420, γνωμ ΝΣΚ 74/2005).

Λόγω δε της κατά τα ανωτέρω λειτουργίας των εντόκων γραμματίων του Δημοσίου ως τίτλων δανεισμού, η διαδικασία για την κήρυξή τους ως ανισχύρων, σε περίπτωση απώλειας ή κλοπής ή καταστροφής αυτών, και η αναπλήρωση αυτών με δικαστική απόφαση, πρέπει να ολοκληρώνεται έγκαιρα και χωρίς καθυστέρηση ώστε να εκκαθαρίζονται οι υποχρεώσεις του Δημοσίου για εξόφληση των τίτλων αυτών.

3. Για την έναρξη της παραγραφής οποιασδήποτε απαίτησης τόσο κατά ιδιώτη όσο και κατά του Δημοσίου, απαιτείται αφενός η γέννηση της αξίωσης και αφετέρου το δικαστικώς επιδιώξιμο αυτής (Β. Παπαχρήστου Παραγραφές υπέρ και κατά Δημοσίου, έκδοση Γ', σελ 162 επ. με παραπομπές σε θεωρία και νομολογία, ΑΠ 1132/1992 Δ. 1993.748 κ.α.), όπως δε γίνεται παγίως δεκτό, δεν είναι δυνατή η δικαστική επιδίωξη της απαιτήσεως αν αποκλείεται από νομικούς και όχι πραγματικούς λόγους. Τα νομικά κωλύματα είτε αναφέρονται ρητώς στο νόμο είτε αποτελούν αναβλητικές ενστάσεις, βασιζόμενες στο δικαίωμα του καθ' ου η απαίτηση να αρνηθεί την εκπλήρωσή της για ορισμένο χρονικό διάστημα.

Επομένως ο χρόνος παραγραφής των ενσωματωμένων στα έντοκα γραμμάτια απαιτήσεων κατά του Δημοσίου είναι, και ως προς το κεφάλαιο και ως προς τους τόκους αυτών, πέντε ετών και αρχίζει από την ημερομηνία κατά την οποία τα έντοκα γραμμάτια λήγουν μετά την αυτοδίκαιη, σιωπηρή, ανανέωσή τους για χρόνο ίσο προς την αρχική τους διάρκεια, υπό την προϋπόθεση ότι η σχετική απαίτηση είναι δικαστικά επιδιώξιμη (ΝΣΚ74/20005, 451/2004, 579/2004, 533/2001κ.α), διαφορετικά από το τέλος του οικονομικού έτους κατά το οποίο καθίσταται δυνατή η δικαστική της επιδίωξη, κατά την ανωτέρω έννοια. Εξάλλου, αν η αρχικώς ασκηθείσα αίτηση κήρυξης του τίτλου ως ανισχύρου, η οποία διακόπτει την παραγραφή της απαίτησης πληρωμής του χρηματικού ποσού του τίτλου απορριφθεί για λόγους μη ουσιαστικούς χωρίς να έχει διαγνωσθεί το υποστατό της αξίωσης, αλλά για λόγους μη ορθής τήρησης των δικονομικών προϋποθέσεων (Γεωργιάδη –Σταθόπουλου: Αστ.Κώδιξ, τ.1^{ος}, υπό το άρθρο 263) και επανασκηθεί εντός 6 μηνών, θεωρείται κατά το άρθρο 263 ΑΚ, που εφαρμόζεται συμπληρωματικά στις δίκες του Δημοσίου (Β.Παπαχρήστου Παραγραφές υπέρ και κατά Δημοσίου ΝΠΔΔ, εκδ. 1993, σελ 177), ότι η παραγραφή έχει διακοπεί με την αρχική αίτηση.

4. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η πενταετής παραγραφή που άρχισε να τρέχει κατά τον χρόνο γέννησης της αξίωσης πληρωμής του ανωτέρω γραμματίου, ήτοι στις 17.7.1997 μετά τη συμπλήρωση έτους από την αρχική του λήξη και την αυτοδίκαιη ανανέωσή του, διακόπηκε με την άσκηση της αίτησης προς το δικαστήριο, για την κήρυξή του ως ανισχύρου στις 31.3.1998. Από τότε και μέχρι την έκδοση της υπ' αριθ. 1520/2008 απόφασης του Εφετείου Αθηνών, που δημοσιεύτηκε στις 18.3.2008 και απέρριψε για τυπικούς λόγους ως απαράδεκτη την αίτηση της τράπεζας να κηρυχθεί ανίσχυρο το επίμαχο έντοκο γραμμάτιο, δεν ήταν δυνατή η δικαστική επιδίωξη πληρωμής του γραμματίου αυτού, με δεδομένο ότι το Δημόσιο δεν μπορούσε να προβεί στην εξόφλησή του χωρίς την προσκόμιση του γραμματίου ή αμετάκλητης δικαστικής απόφασης που να το κηρύσσει ανίσχυρο. Μετά, όμως, τη δημοσίευση της ανωτέρω υπ' αριθ. 1520/2008 απόφασης του Εφετείου Αθηνών, η φερόμενη κομίστρια του επίμαχου έντοκου γραμματίου άσκησε την τρίτη- κατά σειρά- αίτησή της για την κήρυξή του ως ανίσχυρου στις 11.7.2013, δηλαδή μετά την πάροδο πενταετίας από την τελευταία πράξη που διέκοψε την παραγραφή της απαίτησής της, που ήταν η

δημοσίευση της ανωτέρω εφετειακής απόφασης, χωρίς να έχει μεσολαβήσει νομικός λόγος που απέκλειε τη δικαστική επιδίωξη της απαίτησης αυτής, με δεδομένο ότι, η προαναφερόμενη από 14.3.2011 αίτηση αναίρεσης του Ελληνικού Δημοσίου κατά της υπ' αριθ.1520/2008 εφετειακής απόφασης, δεν είχε ως αντικείμενο το οικείο έντοκο γραμμάτιο και, ως εκ τούτου, δεν διέκοψε την κατά τα ανωτέρω παραγραφή της αξίωσης της τράπεζας για την πληρωμή του, η οποία συμπληρώθηκε με την πάροδο πενταετίας από τη δημοσίευση της ανωτέρω εφετειακής απόφασης, δηλαδή στις 18-3-2013. Και τούτο διότι, μετά την απόρριψη ως απαράδεκτης, ως προς το οικείο έντοκο γραμμάτιο, των δύο πρώτων αιτήσεων της τράπεζας με τις ανωτέρω εφετειακές αποφάσεις, η ίδια παρέλειψε να ασκήσει παραδεκτή αίτηση για την κήρυξή του ως ανίσχυρου εντός της πενταετίας από τη δημοσίευση της δεύτερης ως άνω εφετειακής απόφασης με συνέπεια η αξίωσή της για πληρωμή του να υποκύψει στην πενταετή παραγραφή του άρθρου 2 παρ.3 του ν.δ. 3745/1957, η οποία είχε συμπληρωθεί στις 19-3-2013.

5. Περαιτέρω, το γεγονός ότι μετά την τελεσίδικη απόρριψη της αίτησης κήρυξης του τίτλου ως ανισχύρου με την υπ' αριθ. 1520/2008 (με ημερομηνία δημοσίευσης 18-3-2008) απόφαση του Εφετείου Αθηνών ως απαράδεκτης για τυπικούς λόγους, η εν λόγω τράπεζα άσκησε παραδεκτή αίτηση κήρυξης του τίτλου ανισχύρου στις 11-7-2013, δηλαδή μετά την πάροδο εξαμήνου από την κατά τα ανωτέρω τελεσίδικη απόρριψη της αρχικής αίτησής της, κατά τη διάταξη του άρθρου 263 ΑΚ, έχει την έννοια ότι η τελευταία κατά σειρά αίτηση δεν διέκοψε την παραγραφή, κατά τις διατάξεις του άρθρου 93 του ν. 2362/1995, διότι το ουσιαστικό δικαίωμα για πληρωμή του τίτλου είχε ήδη υποκύψει στην πενταετή παραγραφή (άρθρο 2 παρ.3 του ν.δ. 3745/1957).

Συνεπώς η αξίωση της τράπεζας προς είσπραξη του ποσού του επίμαχου εντόκου γραμματίου καθώς και η αξίωση των επ' αυτού τόκων που αντιστοιχούν στο διάστημα της σιωπηρής ανανέωσής του έχουν παραγραφεί.

IV. Κατ' ακολουθία των ανωτέρω, επί του τεθέντος ερωτήματος και με βάση το διδόμενο ιστορικό, το Α' Τμήμα του Ν.Σ.Κ. γνωμοδοτεί ομόφωνα ότι η απαίτηση της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος για την πληρωμή του έντοκου γραμματίου με αριθμό 18522644, έκδοσης 17-7-1995 και λήξης 17-7-1996,

ονομαστικής αξίας 5.000.000 δρχ, μαζί με τους επ' αυτού τόκους, έχει υποκύψει στην πενταετή παραγραφή του άρθρου 2 παρ.3 του ν.δ. 3745/1957.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα 8-12-2016

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΧΑΡΔΑΥΤΗΣ

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Ν.Σ.Κ.

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ

ΕΜΜΑΝΟΥΕΛΑ Ν. ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΑΡΕΔΡΟΣ Ν.Σ.Κ.